

Kære studenter, hf-enkeltfagskursister og avu-kursister

Hjertelig tillykke med jeres eksaminer. I ser skønne ud med eller uden hue. I har sat et vigtigt punktum, og om lidt kan I forlade skolen med eksamensbeviset i hånden. Underligt nok er I på én og samme tid både ved vejs ende og i gang med at tage de første skridt på en ny vej med mange nye muligheder og udfordringer.

I kan her i dag med stolthed og med en god fornemmelse i maven sige til jer selv – Yes jeg gjorde det.

Glæd jer over, at alle jeres anstrengelser har båret frugt.

Vi ved godt at vejen frem til i dag har været fyldt med mange benspænd – benspænd som vi har givet jer – I har haft dage, hvor I har tænkt, hvordan er det lige det her, skal give mening eller, hvorfor skal vi nu høre om det her, og hvad kan jeg bruge det her til i forhold til den plan, jeg har med mit liv.

Nu sidder I så her, - så smukke og lyser op og gør os alle stolte.

Det er rent faktisk, hvad I gør. Jeres tid her hos har ikke kun været en særlig tid for jer. Det har også været en særlig tid for os. Det har i høj grad været berigende for os, at følge jer til det mål, som I hver især har sat jer. Vi har på bedste vis forsøgt - ikke at gøre jer perfekte og fejlfrie, men at give jer motivation til og lyst til at lære - at gøre jer nysgerrige, og udfordre jeres holdninger og antagelser om dette og hint.

I har nok ikke selv tænkt over det, eller bemærket det synderligt, men det har vi.

I gennem jeres uddannelse her hos os, har vi kunnet konstatere, at I til stadighed er blevet mere bevidste og reflekterede i forhold til eksistens, til samfundet og til livet i almindelighed.

Det at se jer danne holdninger og overbevisninger, som de enkeltindivider, I er. Det er livsbekræftende. Og så giver det os alle håb, tro og tillid til, at med jer som frontløbere, så skal vi nok også fremadrettet finde løsninger på de fælles samfundsudfordringer, vi har.

Det er også det vi gerne vil som skole - både give jer faglig viden og almindannelse.

På den ene side er I blevet fagnørder. I kender den historiske kontekst, I ved noget om naturvidenskab, om globale problemer, som f.eks. knappe ressourcer og CO2, I har kendskab til velfærdsstaten og det økonomiske kredsløb. I ved noget om politiske og religiøse livsanskuelser.

På den anden side er I også blevet almindannede - I har I jeres diskussioner med jeres lærere og med hinanden lært, hvordan I med faglig viden kan kvalificere jeres beslutninger. I er blevet bevidste om, at når der skal træffes beslutninger, så findes der ikke kun én løsning eller én sandhed.

Mange af jer - har inden for de sidste to måneder to gange haft mulighed for at stemme ved et EU-valg og et Folketingsvalg. Jeg håber og tror på, at I benyttede jer af denne demokratiske rettighed.

Jeg ved af gode grunde ikke hvad I har stemt, men jeg ved til gengæld, at I hver især har kunnet træffe et valg på et reflekteret grundlag.

Både jeres faglige viden og jeres almene dannelse, som I har med herfra, har givet jer flere perspektiver på en given sag. I drager herfra med de bedste forudsætninger for at kunne træffe valg i forhold til der, hvor I vil hen.

Den generation I tilhører kan noget særligt. I har en åbenhed og en vilje til at afsøge nye veje. I ser jer selv som medskabere af jeres eget liv i forhold til selv at ville gøre noget og tage ansvar. Vi ser det på hele spørgsmålet om klima, og om det at skulle ændre forbrug og vaner.

Nogle vil her sige, at I er Klimatosser. Jeg vil sige, at I har en bevidsthed om, at den livsstil, som vi i den ældre generation tager for givet, ikke er den vej, som I vil gå i forhold til at løse de udfordringer, vi står med i verden.

Og det har vi brug for. I skal sætte jeres globale udsyn og forståelse i spil. Ikke kun i forhold til klimaet, men også i forhold til fattigdom, flygtningestrømme, ulighed – alle er det udfordringer, som vi ikke bare hører om, men også noget vi oplever her i vores hverdag på vores skole.

Vi er en skole med et multikulturelt miljø – og det skal vi forstå som noget værdifuldt - det beriger os alle. I skal se på jer selv og på hvilke muligheder I har, samtidig med at I skal se forskellighed som noget positivt og konstruktivt.

Mange af vore politikere deler ikke den opfattelse – de lægger vægt på, at når vi er ens, har vi mere tillid til hinanden. Så forstår vi hinanden bedre og har lettere ved at blive enige om alt det grundlæggende. Tilliden til hinanden er kun mulig, fordi vi ligner hinanden.

I har fået erfaringer med herfra, at uanset hvor man er født i verden, og uanset meget forskellige kulturer, vaner og vilkår, så er der alligevel nogle grundlæggende eksistentielle og menneskelige ligheder, der træder frem, når man kommer tæt på et andet menneske. Og lige netop den erfaring er vigtig for at opbygge en tillidsfuld tilgang til hinanden, verden og fremtiden. Uden tillid til hinanden, ville vores liv være yderst besværliggjort og trist. Vi ville konstant gå rundt og bekymre os om alt omkring os, og ville aldrig turde være oprigtig eller åben overfor et andet menneske.

Løgstrup, en dansk filosof og teolog, som nogle af jer måske kender siger, at der i udgangspunktet er en grundlæggende tillid mellem mennesker. Det er en naturlov. Tillid kommer altid før mistillid i forholdet mellem mennesker. Tilliden kommer af sig selv, spontant. Den skal man ikke lære eller anstrenge sig for.

Vi har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at vi holder dette menneskes liv i vores hånd. siger Løgstrup. Med andre ord vi har ansvar over for vores medmennesker.

At have mod på livet er i følge Løgstrup en ubetinget tillid til, at vi ser hinanden, og imødekommer hinanden. Heri ligger at vi altid befinder os i relationer, og i de relationer udleverer vi os selv.

Som mennesker er vi således ikke enkeltstående, isolerede individer, som gennem frie valg skaber os selv, og giver verden mening og betydning. Nej vi er dybt afhængige af hinanden.

Derfor er det også bekymrende at se spor på, at tilliden i det danske samfund er udfordret. Vi har ikke den samme tillid til vores politikere som tidligere. Paradoksalt nok har det ikke medført at færre stemmer ved valgene. Folketingsvalget blev brugt som en god lejlighed til at vise sin mistillid ved at stemme på nogle andre, end man gjorde sidste gang. Men vi ser også mistilliden på andre områder. Tilliden til bestemte grupper i vort samfund er under pres. Vi ser, hvordan systemer og regler bliver styrende i vores hverdag frem for en grundlæggende tillid til hinanden. I har meget konkret mærket det sidste. I blev meget overraskede og forundrede over, da vi måtte fortælle jer, om de nye ret ufleksible regler om fravær.

Midt i skoleåret var det nemlig ikke længere jeres lærere betroet at vurdere, hvornår I var mødt rettidigt til en time - Nej det blev lige pludselig noget politikerne på Christiansborg, som skulle bestemme - idet de ikke

længere havde tillid til os og jer. I lavede protest – og med god grund. I ville ikke bare ses som tal i et excel-ark.

Og som om det ikke var nok- her i foråret oplevede nogle af jer til terminsprøverne – den digitale prøvevagt – et nyt overvågningsprogram som I skulle installere på jeres computer til bekæmpelse af snyd. I sagde fra over for dette program – og undervisningsministeren måtte udskyde brugen af programmet. Jeg synes det var flot af jer.

I sendte et klart signal – Tillid er et grundvilkår, som ikke kan ikke reduceres til nedskrevne regler eller et computerprogram.

I den hverdag I har haft her på skolen har I haft sociale fællesskaber, hvor det har været afgørende, at I har kunnet have tillid til hinanden, og til os. Denne tillid er kommet helt naturligt for jer, og har gjort, at I kan sidde her i dag med en følelse af fuldendthed.

Mit budskab skal være. Tag den tillid med jer. Ikke som en naiv indstilling til verden og jeres medmennesker. Men som et konstruktivt udgangspunkt - også selvom I vil opleve brud på tilliden undervejs.

Tak fordi I udviste tillid til os. Tak fordi det var os, der fik lov til at tage jer videre på vejen igennem jeres uddannelse og dannelse.

Jeg dimitterer hermed årgang 2019 fra Thy-Mors HF & VUC